

Olje- og energidepartementet
v/ Ekspedisjonssjef Andreas H. Eriksen
Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

01. oktober 2019

Innspill fra WWF til rammeplanen for vindkraftutbygging

WWF er positive til rammeplanen for vindkraft fordi den vil bidra til å skjerme store deler av norsk natur fra utbygging, og den vil gjøre det lettere å prioritere vindprosjekter som medfører minst naturkonsekvenser. Vi trenger flere, og ikke færre, slike overordnede planer for hvordan vi skal forvalte arealer i Norge hvis vi skal klare å løse klimakrisen og naturkrisen på samme tid. Samtidig ligger [40 prosent av de områdene](#) som er inkludert i kartgrunnlaget i rammeplanen i inngrepsfri natur. Disse områdene bør skjermes fra utbygging og tas ut av rammeplanen.

Store nye energiprosjekter får konsekvenser for naturen der de bygges. Når hensynet til *mindre utslipp og mer natur* møtes på bakkenivå, skaper det konflikter. WWF mener vindkraftutbygging er en viktig del av løsningen på klimakrisen, men krever at hensyn til naturen vektet sterkere i konsesjonsprosessen. Utbygging av vindkraft bør først og fremst foregå i områder som allerede er påvirket av utbygging og arealendringer.

Vind og sol er de to energikildene som gir oss best mulighet til å fase ut fossile brensler i global skala, og er derfor gode klimatiltak. Gitt dagens energiforbruk er det ikke behov for store mengder ny kraft i Norge. Samtidig kommer rundt halvparten av all energien Norge bruker i dag, fra fossile energikilder. Statnett anslår at vi vil trenge rundt 20-40 TWh med ny energiproduksjon for å øke elektrifiseringen i Norge til rundt 78 prosent. Å bygge ut vindkraft i Norge vil også ha en klimaeffekt i Europa. For EU vil det være svært viktig å erstatte kull,- og gasskraften med fornybar energi for å redusere utslippene, siden 28 prosent av EUs klimautslipp kommer fra kraftproduksjon.

Norge bør ta strømmen i bruk ved å øke takten i å elektrifisere samfunnet for å fjerne fossile utslipp. WWF mener at det må lages en strategi for hvordan økt energiproduksjon på norsk territorium skal gå til å fase ut fossil energibruk enten i Norge eller i andre land. Norge må samtidig fremskynde arbeidet med energieffektivisering i alle sektorer, for å frigjøre mer strøm som kan fase ut fossil energi.

Rammeplanen

Rammeplanen har som mål å finne større områder der det kan bygges ut store vindprosjekter. WWF har tidligere etterspurt en helhetlig tilnærming til vindkraftutbygging, slik at man lettere kan identifisere og avgrense områder som egner seg for vindkraftutbygging. Rammeplanen er viktig fordi den setter grenser for hvilke områder som ikke bør ha vindkraftutbygging, og den gir et samlet bilde av virkninger av vindkraftutbygging for miljø og samfunn.

Gjennom rammeplanen kan vi gå fra en situasjon der det er mulig å få konsesjon om vindkraftutbygging i hele Norge, til at myndighetene har utpekt 13 områder som totalt utgjør sju

prosent av Norges areal som er ansett som mest egnet for utbygging. WWF mener at det må bli vesentlig vanskeligere å få konsesjon til vindkraftutbygging utenfor områdene som er angitt som mest egnet i rammeplanens kartgrunnlag.

Kunnskapsgrunnlaget er den viktigste delen av rammeplanen for vindkraft. Ved hjelp av de 21 temarapportene som utgjør kunnskapsgrunnlaget i rammeplanen vet vi nå mye mer om hvordan vindkraft påvirker miljø og samfunn. Men det har også blitt tydelig at det er mye vi ikke vet om hva som befinner seg på bakken i norsk natur. Kunnskapshullene er fortsatt store, og understreker hvor viktig det er å sikre bedre naturkartlegging enn det konsesjonsprosessen legger opp til i dag, når nye søknader skal vurderes. I dag er bare [25 prosent av viktige naturtyper i Norge kartlagt](#) og vi trenger derfor et nasjonalt kunnskapsløft for naturen. Det må utarbeides en nasjonal strategi for å tette de store kunnskapshullene om norsk natur på bakkenivå.

Rammeplanens kunnskapsgrunnlag og kart over de mest egnede vindkraftområdene må ikke fungere som en erstatning for konsesjonsprosessen. Tvert imot er det avgjørende at konsesjonsprosessen nå styrkes for å sikre at naturhensyn vektlegges tydeligere enn før.

WWF mener at natur må vektes sterkere i konsesjonsprosessene:

Natur

WWF mener at det ikke skal bygges ut vindkraft som reduserer mengden inngrepsfri natur (mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep), eller som forringer verneområder, naturtyper av nasjonal verdi (A), utvalgte naturtyper, truede naturtyper, nasjonalt viktige friluftsområder og utvalgte kulturlandskap. [40 prosent av de områdene](#) som er inkludert i kartgrunnlaget i rammeplanen ligger i inngrepsfri natur. Disse områdene bør skjermes og tas ut av planen.

Det må heller ikke bygges ut vindkraft hvis utbyggingen vil føre til oppstyking av viktige leveområder eller trekkområder for ansvarsarter, truede og prioriterte arter.

Ved utbygging må det settes av kompensierende naturarealer av tilsvarende kvalitet som ikke skal bygges ut, men som beskyttes mot vesentlige inngrep fram til arealene som har blitt bygd ut har blitt fullstendig tilbakeført til opprinnelig kvalitet.

Konsekvensene for naturlig karbonlagring må inngå i vurderingen. WWF foreslår å lage en karbonkalkulator på linje med den som utviklet for vindprosjekter i Skottland, se <https://www.gov.scot/publications/carbon-calculator-for-wind-farms-on-scottish-peatlands-factsheet/>.

Konsesjonsprosessen

Konsesjonsprosessen må være åpen, ryddig, og basert på et godt kunnskapsgrunnlag der miljøkonsekvensene veier tungt i avgjørelsen. Det må legges til rette for god medvirkning fra alle parter som har interesse i saken, og NVE må ha nok ressurser til å ivareta sitt ansvar for å behandle konsesjonene på en tilfredsstillende måte.

Urbefolkning har krav på å bli hørt når prosjekter foreslås utbygget på en måte som påvirker deres tradisjonelle bruk av land og naturressurser. Free, Prior and Informed Consent er et prinsipp som bør følges i alle tilfeller hvor urbefolkning påvirkes av utbyggingsforslag.

Føre-var-prinsippet skal følges. Det må ikke innvilges konsesjoner i områder dersom kunnskapen om naturen i området ikke er god nok. Vurdering av samlet belastning fra flere vindprosjekter på naturen i et område, må inkluderes i beslutningen.

Forslag til konkrete endringer

WWF mener at i en konsesjonsprosess så må hensyn til naturen prioriteres. Dette innebærer at prinsippene i [naturmangfoldloven](#) må prioriteres over andre samfunnshensyn. Et godt kunnskapsgrunnlag må ligge til grunn for beslutningen (§8), og føre-var prinsipp skal gjelde ved mangel på tilstrekkelig kunnskap (§9); det må tas hensyn til samlet belastning på økosystemet (§10); kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§11), og utbygging skal skje med minst mulig konsekvenser for naturen (§12).

Det må utvikles klare konsesjonsvilkår for hvordan utbygger ved avvikling skal restaurere vindkraftområder tilbake til opprinnelig kvalitet.

Dersom det i detaljplanen til et prosjekt kommer fram nye opplysninger som tilsier at prosjektet ikke bør gjennomføres, bør NVE ha mulighet til å trekke tilbake en gitt konsesjon.

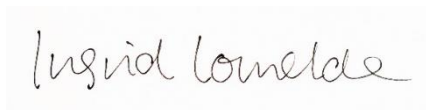
Konsesjonstillatelser for vind bør ha samme varighet som vannkraft. Vannressursloven § 27 sier at konsesjonen bortfaller hvis ikke arbeidet er satt i gang senest tre år etter at den ble gitt. Det samme gjelder hvis arbeidet deretter blir innstilt i mer enn to år. Vassdragsmyndigheten kan forlenge fristen én gang med inntil tre nye år.

Tidligere utdelte konsesjoner er basert på kriterier som er svakere enn de WWF anbefaler. WWF anbefaler at disse konsesjonene bør vurderes på nytt dersom utbyggingsplanene er endret betydelig etter at konsesjonen ble gitt, eller ny kunnskap om naturverdier i området har kommet til. Videre må prosjekter som har blitt tildelt konsesjon utvikles slik at de ikke skader sårbar og viktig natur.

Det bør lages en prosedyre for tidlig avslag for konsesjoner for vindkraftprosjekter med vesentlige negative virkninger for natur, miljø og annen arealbruk.

Vennlig hilsen

For WWF Norge

Ingrid Lomelde
miljøpolitisk leder

ilomelde@wwf.no

Ragnhild Waagaard
senior klima- og energirådgiver

rwaagaard@wwf.no